

Hoofdstuk 4

Infrastructuur

90'

Midden-Brabant

Cijfers en trends in Vastgoed

4. Infrastructuur

4.1 Inleiding

Midden-Brabant bevindt zich tussen de Randstad, het Ruhrgebied en de Vlaamse Ruit. De regio heeft een gunstige ligging ten opzichte van de infrastructuur voor verschillende modaliteiten: een vrij directe verbinding met rijkswegen, het Wilhelminakanaal en de spoorwegen. Deze zorgen voor een snelle aan- en afvoer van personen en goederen in en rondom de stad Tilburg. Daar waar de verschillende vervoervoorzieningen met elkaar verknoopt kunnen worden, ontstaan goede vestigingscondities voor bedrijven, die afhankelijk zijn van meerdere modaliteiten, of voor bedrijven, die een overslagfunctie bieden binnen de keten van goederenvervoer. Mede door de strategische ligging en de goede verbindingen, heeft de regio zich ook op logistiek gebied voortvarend ontwikkeld en is hierdoor de functie van Tilburg als zijnde handels- en distributiestad versterkt. Deze strategische ligging brengt een hoge economische dynamiek met zich mee, waarin het grensoverschrijdend vervoer in toenemende mate van belang is. Tilburg heeft de ambitie om deze regionale functie in overslag en logistiek verder uit te bouwen. Deze eigenschappen maken Midden-Brabant een multimediaal gebied.

Doordat Tilburg de groei van de bevolking en de werkgelegenheid de ruimte wil bieden, zal de mobiliteit mee groeien met deze ontwikkeling. Tilburg verwacht in 2015 een groei van autokilometers van 60 %, zowel in de stad als op de snelwegen. De toegenomen mobiliteit van de afgelopen jaren zet zich door en lijkt zich te verstevigen. Mensen worden steeds mobieler en overbruggen steeds grotere afstanden. Vooral de te overbruggen afstanden voor de vrijetijdsbesteding en de frequentie hiervan groeien sterk.

De toenemende mobiliteit en de ontwikkeling van de recreatievoorzieningen in Midden-Brabant zullen vooral ook op de as Tilburg – Waalwijk en de route van Waalwijk naar het noorden richting Gorinchem een toename van het verkeer te zien geven. Het grootste knelpunt op deze route rondom Waalwijk zal op korte termijn worden aangepakt.

Om de verwachte groei op te vangen, worden er plannen gemaakt voor verkeerspunten, waar deze druk op de modaliteit in de toekomst sterk zal toenemen. Voor het nemen van grootschalige beslissingen is een goede samenwerking vereist tussen de gemeenten en andere partijen, zoals de provincie en het Rijk. Ook private financiering van infrastructuur zal de komende jaren steeds meer voorkomen, hoewel daar op dit moment in de regio Midden-Brabant nog geen voorbeelden van zijn.

4.2 Snelwegen

Midden-Brabant kent drie belangrijke verkeersassen. Dit zijn de A58, de A59 en de A27. De A58 doorkruist Brabant vanuit Middelburg via Eindhoven en Venlo naar het Ruhrgebied. Deze as kan worden getypeerd als logistieke as. Dit vanwege het grote aantal vrachtwagens dat er gebruik van maakt. Steden als Breda, Tilburg en Venlo kennen reeds meerdere bedrijvenparken waar logistieke centra de boventoon voeren.

Centraal Station Tilburg

Fijnmazig openbaar vervoer in de regio

Ruimtelijke reservering uitbreidingsruimte bestaande hoofdweken (indicatief)

In noord-zuidrichting wordt de regio doorsneden door de A27. Deze loopt van Almere naar Bavel. Dit is een belangrijke verbindingssas tussen de Randstad en de Vlaamse Ruit. Werkendam heeft in deze regio een unieke ligging. Deze ligt op het kruispunt van weg en water (de Waal). Dit maakt het niet alleen een aantrekkelijke woongemeente, maar ook een uitermate geschikte vestigingsplaats voor bedrijven.

Het noordelijk deel van de regio wordt doorkruist van oost naar west door de A59, van 's-Hertogenbosch naar de A16 bij Moerdijk.

Tilburg kent nog twee andere autowegen waarmee de stad op het snelwegnet wordt ontsloten. De N261 loopt naar Waalwijk en sluit daar aan op de A59. De aansluiting van beide wegen en de laatste kilometers aan de noordzijde van de N261 kent nog gelijkvloerse kruisingen en verkeerslichten. De A65 vanaf knooppunt de Baars richting 's Hertogenbosch verbindt de A58 met de A2. Vanaf de afslag Berkel-Enschot verandert de weg in een Rijksweg, de N65. Deze heeft een zevental kruispunten met verkeerslichten. De veiligheid en de doorstroming van deze weg geven problemen. Om in de toekomst de drukte op te vangen, zijn er plannen om de N65 om te bouwen tot autosnelweg.

De snelwegen in de Regio Midden-Brabant kennen nauwelijks files. Er is één file-plaats die in 2003 en in 2004 nog in de file top 10 voorkwam.

Dit is het knooppunt Avelingen – Merwedeburg aan de A27 richting Breda.

In 2003 stond deze nog op nummer twee, in 2004 op plaats vijf en in 2005 gedaald naar plaats 27. Deze daling van de filezwaarte kan onder andere verklaard worden door werkzaamheden aan de A27 in 2003 vanwege de kruisende Betuwelijn.

De stad Tilburg kampt nog nauwelijks met fileproblemen. Daarnaast sluiten de snelwegen goed aan op de provinciale wegen. Dit zorgt voor een uitstekende bereikbaarheid van de regio Midden-Brabant.

4.3 Wegeninfrastructuur

Noordwesttangent

In Tilburg kunnen drie 'verkeersringen' worden onderscheiden, die ieder op hun niveau een belangrijke verkeersfunctie vervullen. Rond de binnenstad ligt de Cityring, rond de Oude Stad het Ringbanenstelsel en rond Tilburg het Tangentenstelsel (rijkswegen en Noordoost-/Noordwesttangent). Verkeer, dat niet thuishoort op (elementen van) een ring, wordt afgewikkeld naar een ring van een hogere orde. Tilburg noemt dit "het principe van binnen naar buiten". Binnen het hoofdnet moet de afwikkelingskwaliteit van de buitenste ring hoger zijn dan de kwaliteit van de binnenste ring. Mede daarom geeft de gemeente de hoogste prioriteit aan het compleet maken van die buitenste ring, en vervolgens aan het behoud van de doorstromingskwaliteit op deze Tangenten. De Noordoosttangent is al in gebruik en de Noordwesttangent is voor een gedeelte nog in aanbouw. Tracé Noordwesttangent loopt van A58 tot aan Midden-Brabantweg.

De aanleg van de weg is opgedeeld in vijf stukken. De eerste twee delen zijn afgerond. Het laatste deel moet uiterlijk 2010 gereed zijn.

Corridorvorming in Nederland

Hoofdwegennet in Nederland

Midden-Brabant kent nauwelijks files op de snelwegen

A27

Men is van plan om een nieuwe oeververbinding van de A27 ter hoogte van Gorinchem aan te leggen. Specifieke ideeën hiervoor zijn een dubbeldeksbrug en een 'HogeSnelWeg'. Stichting A27 Merwedeburg maakt zich hier hard voor, en heeft als doelstelling de besluitvorming ten aanzien van de nieuwe Merwedeburg bij Gorinchem te bevorderen. De stichting is van mening, dat deze verbinding gerealiseerd kan zijn in 2009. Deelnemers aan de stichting zijn de Gemeente Werkendam, de Gemeente Gorinchem, de Kamers van Koophandel Rivierenland en Midden-Brabant, de Industriële Kring Gorinchem en Bedrijven Kring Altena.

Goede wegen zijn een voorwaarde voor een soepele economie

Planstudie upgrading provinciale weg Tilburg – Waalwijk

De provincie Noord-Brabant wil de knelpunten op de N261 tussen Tilburg en Waalwijk aanpakken. Het verkeer op deze provinciale weg neemt toe. Het gaat vooral om het verbeteren van de bereikbaarheid van de bestemmingen aan weerszijden van die weg, waaronder de Efteling, en het terugdringen van verkeersoverlast in Loon op Zand. In 2006 vindt groot onderhoud plaats voor de veiligheid. In 2010 begint de grootscheepse ombouw van de verbindingsweg, waarbij onder meer de gelijkvloerse kruisingen met verkeerslichten vervangen worden door viaducten.

"Het Laken" wordt beter bereikbaar

Bereikbaarheid centrum Tilburg

Studies wijzen uit, dat het verkeer van en naar de binnenstad in de toekomst door de ruimtelijke ontwikkelingen fors groeit. Om te voorkomen dat het verkeer in de binnenstad vastloopt, heeft Tilburg het nieuwe Tilburgs Verkeers- en VervoersPlan (TVVP) "Mobiliteit in balans". Het plan is op 15 december 2003 door de gemeenteraad opgesteld en biedt voor de periode tot 2015 het kader voor het verkeers- en vervoersbeleid. Hierin worden onder meer de volgende maatregelen voorgesteld:

- er komt eenrichtingsverkeer op de cityring (voor auto's en bussen). De rijroute is 'met de klok mee' (Spoorlaan, Heuvelring, Piusplein, Paleisring, Noordhoekring).
- Voor fietsers (tweerichtingsverkeer) komen er vrijliggende sternetfietspaden;
- vanaf de Ringbaan Zuid komt een ontsluitingsweg voor het gebied Piushaven. Deze wordt met een brug over de haven verbonden met de Havendijk Noord;
- de Noordlaan, een compleet nieuwe weg, wordt aangelegd om het gebied ten noorden van het spoor te ontsluiten;
- ten noorden van het Centraal Station komt een nieuw busstation;
- de knooppunten Bosscheweg/Ringbaan Oost/Spoorlaan/ Nieuwe Bosscheweg en Spoorlaan/Heuvelring/NSplein worden ruimer opgezet. Ook het knooppunt NS-plein/ Enschootsestraat, Besterdring/ Noordlaan wordt aangepast;
- verder komen er nieuwe parkeerplaatsen (o.a. onder het Pieter Vreedeplein en aan de noordkant van de Spoorlaan) en fietsenstallingen bij (Pieter Vreedeplein, bij het nieuwe busstation en in Binnenstad West).

Parkeren in het hart van Tilburg is geen probleem

Parkeren op maat

Tilburg kampt in sommige wijken met parkeerproblemen. Deze problemen wil Tilburg met diverse maatregelen oplossen. Zo komen in de binnenstad meer parkeervoorzieningen, zullen de parkeertarieven stijgen en wordt

het huidige vergunningssysteem opnieuw bekeken en verbeterd. Ook in andere wijken komt een vergunningssysteem. Langs de belangrijke invalswegen komen zogenaamde auto-plus voorzieningen. Bezoekers kunnen daar hun auto tegen een zeer laag tarief parkeren en vervolgens per bus, fiets of een looproute naar de binnenstad gaan. Hier geldt een beperkt parkeertarief. Bij nieuwe (bouw)plannen in de stad moet men voortaan zorgen voor parkeerplaatsen op eigen terrein, of voor een collectieve voorziening (bv. een parkeergarage). De in het centrum gelegen parkeergarages Emmapassage en Koningsplein rekenen een uurtarief van € 1,20, op werkdagen en zondagen. De parkeergarage de Tivolli rekent € 1,10 per uur.

4.4 Openbaar vervoer

Het openbaar vervoer is cruciaal voor de bereikbaarheid en leefbaarheid van de steden. Kwalitatief hoogwaardige bereikbaarheid, ook met openbaar vervoer, is nodig om Brabant vitaal en bereikbaar te houden. Om de bereikbaarheid van de B5 (vijf gemeenten van BrabantStad) te optimaliseren, hebben de gemeenten samen met de Provincie, het SRE en NS/Prorail, de 'Verkenning OV-Netwerk Brabantstad' opgesteld. Het gaat daarbij om de samenhang in het hele vervoernetwerk: een systeem bestaande uit spoor, knooppunten en HOV (Hoogwaardig Openbaar Vervoer) en werkend op drie schaalniveaus: (inter)nationaal, BrabantStad en stedelijk gebied/agglomeratie.

Spoorwegen

De regio Midden-Brabant heeft één intercitystation. Dit is gelegen in Tilburg. Vanuit Tilburg kan per intercity rechtstreeks worden gereisd naar bestemmingen in de Randstad, Noord-Brabant, Gelderland en Limburg. Tilburg heeft drie stations: het Centraal Station, Tilburg-Reeshof en Tilburg-West (de laatste twee stations zijn bestemd voor stoptreinen). Daarnaast beschikken de gemeenten Oisterwijk en Gilze en Rijen ook over een station.

De aanleg van de Betuwelijn en de eventuele revitalisering van de IJzeren Rijn (spoorwegverbinding tussen Antwerpen en het Ruhrgebied) zorgt mogelijk voor minder belasting van de bestaande spoorlijnen in de provincie Noord-Brabant door goederenvervoer. De extra capaciteit die hierdoor ontstaat, kan gebruikt worden voor het inzetten van meer (stads)regionaal georiënteerd personenvervoer.

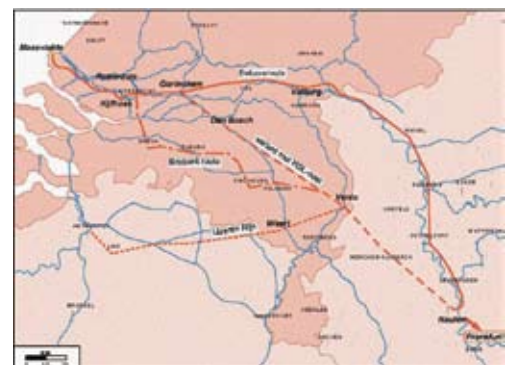
Voor de economische ontwikkeling van BrabantStad is het van groot belang, dat de B5-steden op het Europese netwerk van hogesnelheidstreinen kunnen worden aangesloten via de HSL-shuttles naar Breda, Luik en het Ruhrgebied. In de 'Verkenning OV-Netwerk Brabantstad' voor het spoor is de bouw van vijf nieuwe stations aan de randen van de steden gepland. Voor verbetering van de verbindingen tussen de verschillende steden in BrabantStad heeft het ministerie van Verkeer en Waterstaat in 2005 enkele tientallen miljoenen euro's extra ter beschikking gesteld. Vooralsnog geen extra stations in Midden-Brabant.

Busvervoer

De ruimtelijk-economische groei van BrabantStad resulteert in een evenredige groei van de vervoersvraag in BrabantStad. Binnen BrabantStad

Belangrijkste treinverbindingen

Brabant-route, Betuwe-route en de IJzeren Rijn

Treinen rijden 85% op tijd

zijn het vooral de verplaatsingen van en naar de stedelijke gebieden/ agglomeraties (exclusief de stadscentra) die sterk groeien. Bij ongewijzigd beleid loopt het aandeel van het openbaar vervoer terug. De afhankelijkheid van de auto neemt daarmee sterk toe. In toenemende mate treedt congestie op. Hierdoor loopt het busverkeer van en naar de steden ook vast en neemt de betrouwbaarheid af. Door het aanleggen van Hoogwaardig Openbaar Vervoersverbindingen (HOV) tussen de stad, de nieuwe woonwijken en centrale kernen in het landelijke gebied, kan het woon- en werkverkeer over de snelwegen worden verminderd.

T Bus

Sinds april 2005 is het Tilburgs Openbaar vervoer-Plan (TOP) van start gegaan. Het openbaar stadsvervoer in Tilburg, de T Bus genaamd, bestaat nu uit snelle en wijkontsluitende lijnen, drie wijkbussen en de Deeltaxi Midden-Brabant voor vervoer van deur tot deur. T Bus kent een heel nieuw systeem van actuele reisinformatie.

Een groot elektronisch bord bij het centraal busstation en kleinere panelen bij de nieuwe haltes vermelden hoe laat de bus vertrekt en hoe laat deze aankomt. Daarnaast worden de aantrekkelijke tarieven en producten voor speciale doelgroepen, zoals de Nightliner en het TOPticket, verder uitgebreid. Samen met de provincie en de andere grote Brabantse steden (Brabantstad) streeft Tilburg naar een verdere verbetering van het stads- en regionaal openbaar vervoer. Denk hierbij o.a. aan een nieuw centraal busstation aan de noordzijde van het station en een betere aansluiting van de trein op de (streek)-bus.

Ook het streekvervoer heeft een belangrijke rol. Zo rijden er bussen naar 's Hertogenbosch, Eindhoven, Goirle, Breda, Berkel-Enschot en Udenhout.

De nieuwe dienstregeling bevalt uitstekend

4.5 Vervoer over water

Op dit moment kennen de vaarwegen in Noord-Brabant beperkingen voor de scheepvaart. Er zijn verouderde kunstwerken, die niet groot genoeg zijn voor de omvang van de moderne schepen en de diepgang van 1,90 meter is achterhaald. Bovendien is er achterstand in het baggerwerk op de kanalen en dreigen er ondieptes te ontstaan, die beperkingen opleveren.

Verbreding Wilhelminakanaal

Tilburg is moeilijk bereikbaar over water. De capaciteit van het doorkruisende Wilhelminakanaal is ondermaats. Ter oplossing heeft de gemeente sinds kort besloten het kanaal te verbreden. Het Wilhelminakanaal is bij Beek en Donk aangesloten op de Zuid-Willemsvaart en gaat dan langs Eindhoven, Batadorp, Oirschot, Haghorst, Tilburg, Dongen, Oosterhout en Raamsdonkveer naar Geertruidenberg, waar het uitstroomt in de Amer. Het kanaal wordt in toenemende mate gebruikt voor het vervoer van goederen. Daarbij gaat het om zowel bulkgoederen als om containeroverslag.

Het Wilhelminakanaal is van Vossenbergh tot Loven alleen geschikt voor kleinere binnenvaartschepen (beperkte vaarklasse II). Momenteel is Tilburg bereikbaar voor circa 37% van de binnenschepen. Door de steeds grotere omvang van binnenschepen daalt dit percentage naar 22% in 2015.

Het kanaal is tot aan de westrand van Tilburg bereikbaar voor schepen met een laadvermogen tot ca. 1.500 ton. In Tilburg en verder richting het zuidoosten is het kanaal slechts toegankelijk voor schepen met maximaal ca. 800 ton laadvermogen. Zonder de aanpassing van het kanaal zal het

Bron: www.vananaarbeter.nl, 2005

Hoofdvaarwegennet in Nederland

vervoer van bulkgoederen afnemen en zal de overslag van containers nog slechts beperkt toenemen. Rijkswaterstaat heeft onderzocht hoe het kanaal en de sluisen kunnen worden aangepast, zodat Tilburgse bedrijven bereikbaar worden voor schepen in vaarklasse IV. Met deze aanpassingen is Tilburg in 2015 bereikbaar voor 67% van de binnenschepen. Er is door het Rijk 52 miljoen euro uitgetrokken voor de verbreding van het Wilhelminakanaal. De gemeente Tilburg legt zes miljoen euro bij en de provincie nog eens 14 miljoen zodat de financiering rond is.

Het grote voordeel van kanaalverbreding is, dat het vervoer van bulkgoederen over water voor bedrijven op Kraaiven en Loven verder kan toenemen en dat de containeroverslag op Loven een verdere groei kan doormaken. Door de bouw van een nieuwe sluis wordt verder de bedrijfszekerheid van het kanaal vergroot. De markt ziet duidelijke mogelijkheden voor een verdere groei van vervoer over water. Zonder kanaalverruiming neemt het vervoer van bulkgoederen over water af, vindt er meer vervoer over de weg plaats en kiezen (nieuwe) bedrijven mogelijk voor een andere vestigingsplaats. Deze klasseverhoging levert een win/win situatie op, namelijk voor de samenleving, het milieu en voor de lokale en regionale economie.

Van het bedrijfsleven mag betrokkenheid worden verwacht. Verladers, vervoerders en ontvangers zijn ambitieus genoeg om te kunnen vertrouwen op een succesvol benutten van een hogere klasse van vaarwegen. Gemeenten moeten in hun bestemmingsplannen ruimte reserveren voor natte bedrijventerreinen en regionale overslag- en distributiecentra aan water.

Havengebied Werkendam

Naast Tilburg beschikt ook Werkendam over een groot havengebied. In Werkendam, met één van de grootste binnenvaarthavens van Nederland, speelt het water een grote rol. Het scheepvaartcluster is hier toonaangevend in de binnenvaartsector, met name langs het hoofd vaarwegennet.

Werkendam is gelegen aan de linkeroever van de Boven Merwede, onderdeel van de Waal, ter hoogte van de splitsing Beneden Merwede - Nieuwe Merwede. Werkendam heeft geen overslag-, maar werkhavens. Deze zijn bedoeld voor bedrijven die direct gerelateerd zijn aan de binnenvaart. Ondernemers en schippers vinden de haven uniek in zijn opzet. Dankzij de concentratie van scheepvaart georiënteerde bedrijven is Werkendam de grootste service- en onderhoudshaven van Nederland.

De havens liggen strategisch op de route van Rotterdam naar het Duitse achterland. Deze zijn goed bereikbaar en hebben een open verbinding naar de rivier. Circa 20% van de lokale werkgelegenheid vloeit direct uit de havens voort. Dat maakt ze een belangrijke economische motor voor de regio. De gemeente Werkendam heeft totaal drie havens. De Beatrixhaven en de Biesboschhaven zijn bestemd voor beroepsvaart. De Bruine Kilhaven is bestemd voor recreatievaart.

Haven Waalwijk

In Waalwijk is begonnen met een uitbreiding van het bestaande bedrijventerrein Haven Waalwijk, dat enerzijds grenst aan de A59 en anderzijds aan de Bergsche Maas. Het gebruikmaken van de directe verbinding over water met de havensteden Rotterdam en Antwerpen is de belangrijkste overweging geweest om juist hier een nieuw terrein te plannen. Behalve het bedrijventerrein in het havengebied kent Waalwijk ook een jachthaven.

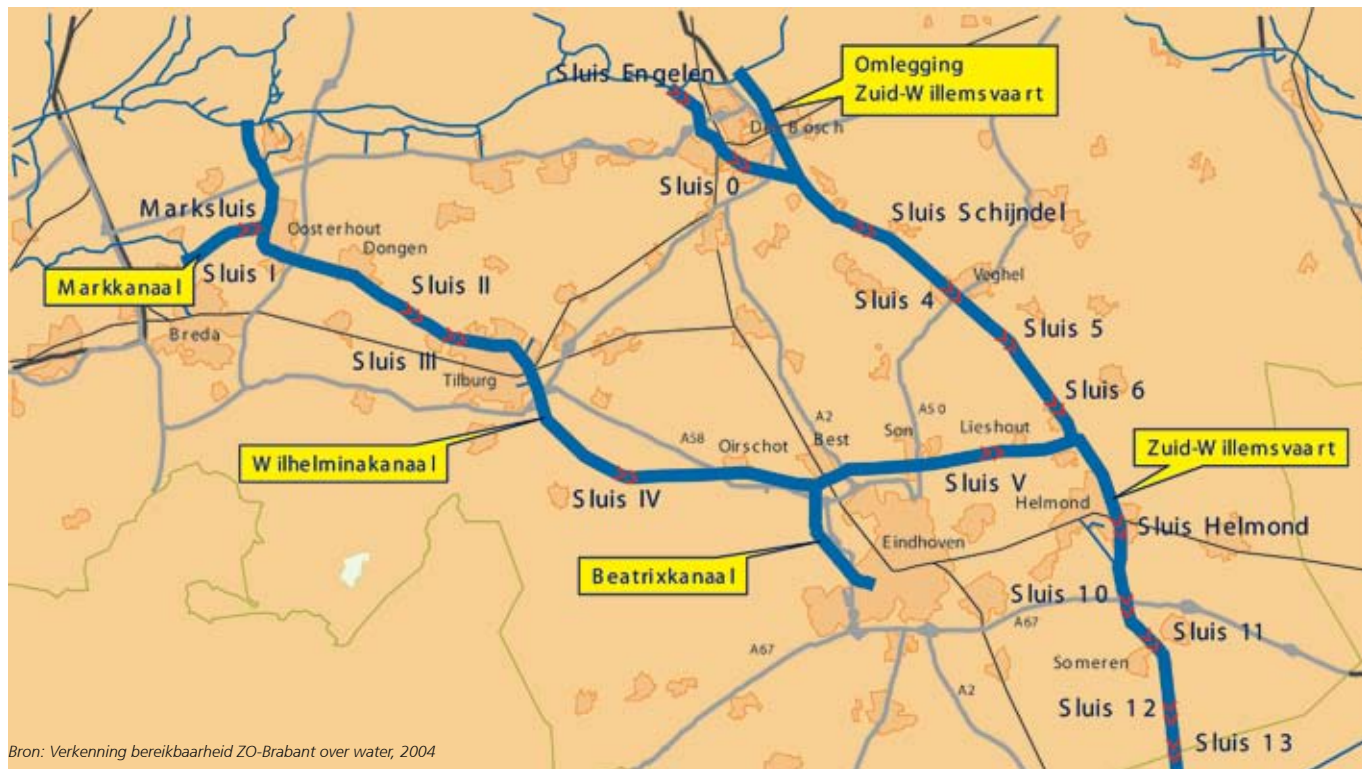
Containerloader op BTT (www.btttilburg.nl)

Detailopname werkhaven In Werkendam

Jachthaven In Waalwijk

Knelpuntenoverzicht vervoer over water. Rode >> geven knelpunten aan. Sluis I, II, III en IV

Dag en nacht transport met goederenvervoer per spoor